

Farkas Jánosné:

NAPLÓ
1943-47

A napló sorait Farkas Jánosné, született Rusvay Katalin vetette papírra. Farkas János és felesége Jászfákóalmán a varjasi tanyán éltek, 30 holdon gazdálkodtak. Varjas Jászfákóalma tanyavilágának a községtől legtávolabbi része, az ottani Klebelsberg-féle osztatlan iskola vonzáskörzete. Feketeföld, saras időben szinte megközelíthetetlen, a Farkas-tanya a falutól 9 km-re volt földúton, a legközelebbi műút pedig 5 km-re.

A Farkas házaspár gyémántlakodalma

Farkasék nehéz paraszti munkával teremtették elő 6 gyermekük felnevelését taníttatását biztosító jövedelmüket. Három lányukból Franciskából, Marikából, Katikából tanítónő lett, József nyomdásznak, Bálint pincérnek, János pedig cipésznek tanult. Farkas János olvasott, a világ dolgairól tájékozódni igyekvő ember hírében állt.

Emellett rengeteg történet kering a nagypapa bohémságáról. Szenvedélyesen szeretett kártyázni, sakkozni, sőt olyan is előfordult, hogy egy ökör ára a gyöngyösi kaszinóban maradt. Mikor onnan hazatért feleségének csak annyit mondott: megszeleltem.

A béketűrő, szent életű asszony pedig fájdalommal ugyan, de tudomásul vette a történeteket. Népes családját ő tartotta össze. A nagymama gondozta a család sírjait, friss virággal díszítette a tanyasi iskola kápolnáját és évente gyalogosan zarándokolt el a mátraverebélyi búcsúba. Híres volt vendégszeretetéről, aki a tanya küszöbét átlépte azt megetette, megittatta és jó szóval tartotta. A tanyán gyűltek össze a nagy események alkalmával a családtagok, nyaranta az unokák, akik nem maradhattak ki a paraszti munkákból. „Katika néninek már nagyon sok ember hálával tartozik, de ő ezt nem kívánja, mert az Isten megsegíti: Katika néni a jóság.” – írja ezt róla a naplóban egy Budapestről érkezett, a háborús bombázások miatt befogadott kislány.

Farkas János és neje

Rusvay Katinka megannyi teendője mellett fontosnak érezte a vele és családjával történetek feljegyzését. A kézzel írt napló első bejegyzését 1943. december 20-án írta le az utolsó sorokat pedig 1948. február 4-i keltezéssel rögzítette. A jól olvasható kézírás kusza betűi, a mindennapi történesek hiteles megörökítése mellett, érzelmekkel teli,

gyermekeiért, a viláért, a hazáért aggódó, imádkozó anya sorai. A most közöltek a varjasiak frontbéli megpróbáltatásairól ugyanúgy tudósítanak, mint a háború utáni újrakezdés nehézségeiről.¹

A házaspár 1968-ban tartott gyémántlakodalmára a rokonság apraja-nagyja egybegyűlt. Addigra már megannyi újabb megpróbáltatás érte őket. Az ötvenes években kuláklistára kerültek. További megrázó élményként őrizte meg a családi emlékezet a tsz-esítés során történeteket, amikor több száz termőre fordult almafát szántottak ki egykori almáskertjükből. A Gyöngyösről hazatérő unokájuk, Lámi János idézte fel a gyökérrel felfelé ágaskodó gyümölcsfák nehezen felejtethető látványát.

A napló írója 1975-ben halt meg. A feljegyzésekre egyetlen lányunokája, Lámi Anikó talált rá a hetvenes évek elején a tanya leégett maradványai között. Meglepetésére egy üszkös asztalfiók mélyéről kerültek elő a leírtak. A napló mellett fennmaradt a nagymama által megmentett és a tanyán őrzött, egykoron a varjasi iskolában levő fakereszt, ami a jászjákóhalmi helyismereti gyűjtemény kiállításán látható.

Farkasék varjasi tanyája – Riba János festménye

¹ A napló további részeit következő számban közöljük.

A naplót az azóta elhunyt megtaláló őrizte meg, melyet átadott e sorok írójának. A közöltekkel tisztelettel adózunk egy letűnt életforma és egy jászsági tanyasi család emlékének.

Gyárfás Eszter

Rokonok Farkasék gyémántlakodalmán

1943. decz. 20.

Dicsértesék az Úr Jézus

+

Farkas Jánosné

született

Rusvay Katalin

tulajdona

házasságra lépett

1908

Ag. 25.

Mi köti össze a földet az eget!

Egy híd....az imádság, mely Istenhez vezet!

Előtted a küzdés előtted a pálya

Az erőtlén csüged az erős meg állja!

És tudod az erő micsoda? nem más mint akarat

Mely előbb vagy utóbb de borostyánt arat

Az életből vannak ezek koszorúba fonva, amit még a gyermek ész nem tudja megérteni, de ha a ti fejetek is őszbe vegyük akkor rá gondoltok arra a ki e sorokat írta én akkor már pihenőre megyek.

1943 decz 20

Timót vértanú napján elmúlt a szép nyár el az ősz és már tél van, hideg ködös idő rossz, onos eső esett reggel és bizony féltem a drága fákat nem e lesz valami bajuk, a nyáron oriási száraság volt. 35 éves házaspár vagyok de még ilyen száraz nyarat nem tudok térdig érő por volt az utcákon a tanyára járni egész nyáron és télen tavaszon mindig nagyon jó út volt, a Drága Vilma lovacska minden nap meg járta a falut épen tegnap adta el Apátok 2 ezer 900 pengőjért úgy fájt a szívem érte, de ő így határozta és nem tehettem róla, a nagy száraság után december elején kaptunk esőt is jó időt is hogy a búzák szépen kikeltek és megerősödnek szépen, minden baj nélkül múlt ez a nyár még csak jó formán szép idő volt vihar egyáltalán nem volt 61 darab gyönyörű tyúkjaim vannak és 4 szép kakas, meg egy disznó is van úgy 2 mázsa körül, majd új évre leöljük. Van az anya sertés is hasasak. 2 malacz is van, 7 darab szarvas marha 6 darab van hasas egy aból a Bálinté ő vette öszerakott pénzén egészségemről is csak jót írhatok ha elvégezek ide bent akkor megyek az istállóba.

1944 Január 27-én

Áldás telkes boldog új esztendőt adjon a teremtő minyájunknak. Nagyon gyöngye tél van egész télen szántottak minden felé, gyönyörű szép napos idők voltak és sok sár volt de nagyon boldogok voltunk élveztük a sok jó időt e napon jöttem haza Kiskun Félegyházáról a kedves Rusvay Julikánál voltam, ott haszonbérelnek földet és gazdálkodnak egyedül a férje testvére feleségével mind a kettőjüknek oda veszet a férje, Nagy Bélla a Rusvay Julika férje Nagy József a bátya Tóth Ágneska a felesége szegény két asszony nagyon sokat szenvednek, a két drága jó ember oda van, reménykednek, hogy a jó Isten még vissza adja nekik őket. Nagyon szép vidék van ára.

1944 Márczius 12-én

hideg márczius van és 5 napig tartó eső volt minden felé nagy vizek vannak de azért a nagy lapos és az ér szépen tartja magát jó munkák vannak és kis malaczok is vannak a tavasz drága kincsei az apró jószág Február végén halt meg a Bélla bácsi leánya 24 éves József 7 éves asszony most született egy kisleánya Erzsikének hiányzik és a meghalt.

János gyerek 1943dik év karácsonyán le szerelt 4 évig volt katna vezér szálláson és a télen nagyon jó volt, ithon sokat segített József még mindig katona 18 hónapja már Pesten a rádiósoknál szolgál.

1944 Márczius 22-

Nagyon hideg idő jár egész hónapban most vetegettünk nagyon jó munkák vannak, az anya kocza az egyik meg fialt 6 ot, de 3 at elsinkelt belőle a 3 pedig gyönyörű szép.

Kis csibe is van 46 darab szomorú hírek szállingóznak ebe a csönd teljes drága kis tanyára is, egymás után viszik el kedves drága fijainkat és az a hír hogy megszálta a kedves falunkat is Hitler Adolf Német birodalmi fővezér és Kancellár serege, szomorú napok ezek kérjük a Mindenható Istent hogy segítsen meg bennünket. Az idő hidegsége miatt is még bent kell lennünk, de a drága kis pacsirták már 5 órakor szépen énekellik a reggelli imát végtelen nagy áhitattal halgatom a héten fájtak a lábaim erősen de az Isten Ő szent felsége meg gyógyította és az égi madarakkal én is zengem imáimat hála telt szível érte.

Dicsértések az Úr Jézus!

1944 Deczember 25. szent Karány napján

Reszket a toll a kezembe sírhatnám és sírsz te is a ki e betűket olvasod. 1944 November 13-án Vasárnap délután 3 és 4 óra közt lépett e kedves helyre a mit Varjasnak nevezünk ere a tejjel mézrel telt drága édes itthonunkba a keleti hadsereg vérfagyasztó rengeteg kozákjai, meg dermedve állottam e kis hajlék küszöbén Jani gyerek katona ruhába volt száz lövetű golyó szoróját azonnal ráfogta és az őrző angyal meg védelmezte és minyjunkat. Mária lányom és Katika halálra rémüdten voltak és két kis barát nőjük szegény gyerekek fáj a szívem most is ha a rájok gondolok és mintha csodák történtek volna semi bajunk se történt Jézus szent szíve, nem hagyott el, Mária bűnösök menedéke egy perczre sem hagyott egyedül kedves olvasó nagy idők voltak ezek. Józsi katona semit se tudok róla, a kis Francziskáról sem a gyöngyösiekről semit. Annuska nővérem is ott volt, nem tudom mi történt vele.

E nyáron nagyon jó termés volt mint ha érezte volna még a természet is hogy mi fog rá következni végig vérzett a drága hazánk, sírt az alföld minden röge.

1945 Január 9.

Jó Petőfi pihenj békén valahol az ország szélén.

Kedves drága jó vitézek pihentek valahol, szenvedtek mint sors üldözöttek végig korbácsolnak benneteket szép Magyarország hoszú utain kedves hadifogjok magyar német együtt szenvedtek nem tehetek nem tehetünk róla fájó szível mondjuk, Édes jó Istenem halgasd meg imánkat ne enged el veszni népünket, hazánkat, kedves utókor fájó szível írjuk ezeket ide. Kozákok járnak orosz autók jönnek zabrálni mindent ami csak van úgy gondoljuk, hogy teljesen kifosztanak bennünket tűrünk és az a jel szó hogy csak meg ne öljenek bennünket retegünk ha már mesziről látunk lovat mert a Magyaroknak már egy lova sincs, az idő járás hideg téli idő van a Jó Isten vigyázz reánk.

1945 Január 25 Pál fordulása napján

55 dik élet évembe léptem mord hideg idő van esik a hó a szél süvölt s oly fagyfaló zajlik az egész világ szenved katonákkal és civilekkel van tele minden, Jézus szentséges szíve könyörülj rajtunk nagy bűnösökön, ne nézd sok számú vétkünket ne nézd gyarló esetünket tekintsd ezt a drága vért melyet ontál lelkünkért szívből fakadó imát küldünk az egek Urához hogy szabadítson meg bennünket minden gonosztól. Éjjel megzörgetik puska tussal a csendes kis tanyák ajtaját félve ugrunk fel és szólunk.

Azonnal be jön 6 vagy 7 orosz katona, kicsit kártyáznak, enni adunk nekik és mennek tovább beszélgetés közbe kérdezzük hány éves honnan jön Moszkva szibir vagy más felelnek szépen szökdösnek ők is hisz ők is egyszer halnak meg mint mi és ezt a egy életet féltik ők is.

Haza fáj a szívök Zsenka keresi őket is várja sokszor el sírják magokat magyarázzák, hogy öreg édes Anyjuk van otthon, sírok én is sír más is, semit nem tehetünk csak vége lenne a háborúnak, hisz anyától születet emberek azok is, német Magyar orosz és minden nemzet én elenséget nem ismerek, Olyan magyar fajta emberek vannak közöttük, nem is tagadhatnánk meg hogy Ázsiából jöttünk.

Kedves gyerekeim még József hiányzik a családnak, Karácsonyt Pesten töltötte a légvédelmi nehéz ütegnél próbált megszökni de nem sikerült neki fájó szível várjuk. Katóka beiratkozott a tanítónőji IV. dik osztályába Berénybe ezen is sokat agódik az édes Anya félek nagy gonosz Auto majd elzabrálja mert látam egy Autót és a sofőr mellett bámultam egy lányt aki csak anyit mondott, hogy „Magyar leány vagyok” halkán súgta szegény gyermek.

János gyerekek katona ruhába
 volt már öltetve, golyó szorogat
 a. Konnal ná fogta is az örszö
~~szorogat~~ angyal meg videlmeste
 is minijjainkat, Maria lá-
 ralom is Katika palatona némi-
 ten voltak is két kis parat nő-
 jük az egész gyerekek fáj a szí-
 vern most is ha a nőjök gond-
 lok is mintha csodák történtek
 volna sem bajunk se történt,
 János szent szíve, nem hagyat
 el, Maria künözök menedike,
 egy persze sem hagyat egjedül
 kedves szíve nagy idők voltak
 ezek. János katona semit se
 tudok róla, se kis Franziskánól
 sem a gyöngyösiekről semit
 . Annak nőveltem is attól

1945 Január 31.

Az idő nagyon hideg állandóan szeretném drága tollam ha már békét írhatnál de még sajnós nem lehet, az Orosz magyar békét kötött, de még nincs vége a háborúnak mert Magyar magyar ellen köszörül fegyvert, mert a Németek el vitték a fiaiunkat és szembe állanak az Orosz és a Magyar had sereg.

1945 feb 3 án

Az idő ködös enyhe kevés hó van. Évek jönnek évek mennek a szomszédba Teréky Katikáék az éjjel volt a rablás 2 ökröt szép mag kocsáját szalonát zsírt el vitték ilyen napokat élünk, Józsi oda van elvitték a Németek. Az Orosz Magyar béke létre jött sok pontok fűződnek hozzá ha hivatalosan tudom le fogom írni. Szentesy Gyula Jani gyerek katona kolegája itt van a tél nagy részét itt töltötte jó esett ebe a háborús időbe hogy itt volt.

1945 feb 11

farsang vasárnapján borus nedves idő van itt vannak a karszalagosak vagyis poleczároknak nevezik őket nézik van e még szarvas marha elvinni való szedegetnek mindent ami csak van. Zsírt tojást vaját amit enni lehet mindent.

Kedves drága magyar hazám mivé letté taposnak sanyargatnak velünk együtt, néha haza nézek a faluba a lányok othon vannak, Katika beteg volt de már jobban van Marika is beteg megviseli a háború, Szentesy Gyula február 10 én vette utját Máté szalka felé Debreczenhez még 80 kl.m., gyalog járjuk, a nagy világot egy zsákot vett a válára egy kis élelemel és bucsut mondot a varjasnak más különös esemény nincsen egyformán telnek a napok mindig félünk hogy valami rosz orosz meg rohan bennünket.

1945 Márczius 5.

Isten jó voltából már nagy időt éltem melyben boldog órák ezerszer volt nekem. És ebe a válcságos időbe is van boldog órák nem félek bátran nézek a jövő elibe a mikor már alig vagyunk a tanya világba lakók minden éjjel van a hol rabolnak mint a bakonyi Betyárok egész olyanok és a családok össze pakolnak és el mennek a faluba, és még sikerült mindig ez évben (itt egy sor nem olvasható!) meríteném ezt a bátorságot mint máshonnan nem a Jézus szentcséges szive ad erőt bizalmat és vidámságot kitartást a mai nehéz időkhöz, épen máma van 3 hete hogy este felé 2 orosz jött hozánk szállást kértek félénken

mondtam hogy az egyik Árpádéknál ütött tanyát a másik meg minálunk igazi szép fél magyar fiu 20 éves Moszkvai az 1914 es háborúba az édes apja fogoly lett.

1945 Húsvét másnapján

a szeretett ünnepén írom e sorokat gyönyörű szép tavasz van idáig száraz Márczius idáig minden vetemény a földbe ment számunkra. Ideg feszítő élet van most magyar országon, de hál Istenek még minket nem bántotak és én e könyv írója nagyon megbarátkozom az oroszokkal 3 volt most is az ünepekbe vendég nálunk semi különös nem történt. Katóka is itthon volt négy napig Bálint nagy beteg volt de már jobban van mell hártya gyuladása volt 40 fokos lázba feküdt a madarak vígan hirdetik hogy már itt a tavasz.

Kedves olvasó. Sárguló könyv lesz ez már akkor, mikor talán kezetekbe fog kerülni és én már pihenőre megyek írom e sorokat örökös munka és fáradtság között sok napi teendőm van vidáman könyű testel vagyok még mindig.

1945 Ápr 12 én.

Szép tavaszi idők vannak és egész Márczius száraz volt eső most sincs de minden vidám tavaszi hangulatok, csak a háború dühöng még vad erőszakosságban nem akar vége lenni nehéz dolog gyönyörű szép fiatalok mennek a halálba.

Változás nélkül telnek a napok gyors egymás utánban nem vár az idő gyors szárnya semit tova repül minden bajtól megőrzött a jóságos Isten ide írok egy gyönyörű fohászt kedves olvasó tanuld meg te is minden nap mond el

„Tudom te vagy az én Atyám
Kezedben biztos életem is
Nem kérdem, hogy hová vezetsz,
Lépésed bátran követem,
S ha rám biznád sorsom
Hogy én intézem léptemet,
Hatalmammat vissza adnám,
Gyermeki hittel jó Atyám teneked.

1945 Április 16,

a mai napon vette át Jákóhalmát a drága Magyar katonaság. 300 katona van széjjel kvártélyozva minden házba és az orosz had sereg ki

tete lábát szép hazánkból Ausztria felé bömbölnek a nehéz ütegek nem akar elmúlni a háború pedig minden Anya szülőt csak azt várja. Orosz katonák szökdécselnek szerte széjjel és nem kell nekik a háború mind haza vágyik egynek sincs kedve harcolni.

Kedves olvasó gyönyörű szép idő jár a fák drága szép virágosak minden hirdeti a kikeletet fecskék is mai napon érkeztek meg meszi másik hazájokból semi változás nincs minyájan egészségesek vagyunk kedves olvasó Szent Antalhoz ha bizalommal fordulsz meg segít oly sokszor éreztem én már az ő jóságát..

1945 Május utolsó napján vagy is Urnapján

kint vagyok a tanyán dél előtt voltam az iskolában a Jézus leg szentebb szive oltáránál a szent mise imádságot végtelen boldog voltam hogy el tudtam menni és 12 órakor délben egy gyönyörű esőt kaptunk. Márczius Április Májusba nem volt semi eső ilyen száraz tavasz 20 évben ha elő fordul egyszer de azért a mi földjeinkbe minden nagyon szép, a jóságok is szépek az egyik tehén a héten 2 kis borjút ellett és mind a kettő üsző az öreg marha is meg ellik 3 hét múlva hál Istennek nincs semi bajunk, minyájan egészségesek vagyunk Magyarországon már nincs háború de az én gyenge szívemnek mindegy csak fáj, mert még nem fogtak békében kezét az uralkodók és én akár Magyar akár német akár orosz énekem mind testvérem mindegyiket szeretem és sajnálom, csirkék is szépen vannak liba 13 darab van és 15 darab kacsa 21 tyúk és 2 kakas azért írom ide mert háborús időbe ez is sok, kedveseim. Mosz pedig mondjuk a Május királynénak hogy oly sokszor megsegítet.

Mert mint a hó fehér galamb jövél a bűnös földre szeretlek szívem gyöngye.....

1945 Június 23 án

Csöndes nyári idő van kevés szél nagyon kevés eső kukoriczák seminők búza árpa kicsinyek mert kelett volna gazdag termés, kedves olvasó még enyit se érdemeltünk meg a nehéz napok után inkább rosszabbak vagyunk azért bizok a Jézus sz. szívébe hogy minyájunkal meg ismerteti magát szent malasztját adja nekünk és meg ismerjük őt az oroszok is szépen vonulnak haza felé Magyar drága véreink is hullóganak mint az őszi fa levél, hisz Mikes is azt írta a szám kivetés nehéz napjaiban hogy „Fuj már az őszi szél hullnak a levelek kit ere kit ára kergetnek a szelek” ugy kergetnek minyájunkat az életünk

hurczolkodós kirabolt szép országunk bánatos fiai lassan meg ismerkednek a munkával hiszen a Munka és a szorgalom a leg biztosabb nagyon és én ezt magamról tapasztalom hogy a becsületes munkámon az Isten áldása van, minyájan egészségesek vagyunk minden bajtól megőriz a jó Isten cserébe békeségben élünk.